

הלכה ערוכה

תשובות ופסקים שנתבררו בבית ההוראה

פרשת כי תשא תשפ"ב | גליון י"ב

ש"ת ערוכות בקצרה

הכרעות ברורות ותשובות קצרות שנתקבלו ונשמעו
מיפי מורינו הגאב"ד שליט"א בקו בית ההוראה

שגיאות מי יבין

בשבוע שעבר נכתב בטעות, שמי שחתם בברכת
ראה נא בענינו גאל ישראל במקום גואל ישראל,
צריך לחזור לראש התפילה, וצריך לומר: לראש
הברכה.

*

שאלה: האם מותר למושוך כסף מכספומט בדרכו
לתפילת שחרית.

תשובה: מסתבר שזה בכלל עשיית צרכיו קודם
התפילה שאסר השו"ע (או"ח סי' פ"ט סעי' ג'), ולדעת
הרמ"א (שם) אפילו לאחר ברכות השחר טוב
להחמיר. אבל אם הולך אחר התפילה לכיוון אחר,
וצריך לחזור במיוחד דרך ארוכה, יכול לסמוך על עיקר
הדין להקל, לאחר שאמר ברכות השחר.

*

שאלה: שתי קפה לפני תפילת שחרית, שכח לברך
בורא נפשות, נזכר רק באמצע פסד"ז, וחושש שאם
ימתין לברך בנ"ר עד לאחר שמו"ע, יעבור שיעור
עיכול, ויפסיד ברכה אחרונה על הקפה.

תשובה: יברך באמצע פסד"ז בין הפרקים, כמו שכתב
במ"ב סי' נ"א ס"ק ח' ובבה"ל לענין ברכת אשר יצר,
שלא ימתין עד לאחר שמו"ע, שמא יצטרך שוב לנקבו
ויפסיד את הברכה.

*

שאלה: החזיק דברי מאכל בכיסו ונרדם, וישן שנת
קבע, האם יש למאכלים אלו דין אוכלין שתחת המטה
שרוח רעה שורה עליהם (פסחים ק"ב ע"א ושו"ע יו"ד
סי' קט"ז סעי' ה').

תשובה: בשו"ת שלמות חיים (ח"ב סי' ז') פוסק שאין
לחוש בזה משום אוכלין שתחת המטה, וכן הביא
בשו"ת יבי"א (ח"א יו"ד סי' ט' ס"ק כ"ג) בשם הבן
איש חי זי"ע.

תשובה ערוכה

מאת מורינו הגאב"ד שליט"א

הפקעת שער בדברים שיש בהם חיי נפש

שאלה: פתחתי חנות מכולת בשכונה חדשה, ובינתיים זו החנות
היחידה בשכונה, שבה אפשר לקנות מוצרי יסוד, כמו לחם
ומוצרי חלב, בלי לכתת רגלים למקום רחוק. האם מותר לי לנצל
את המצב, ולהעלות את מחיר המוצרים בחנות מעבר למקובל,
בפרט שכרגע אין עדיין הרבה תושבים בשכונה, ומספר הקונים
מועט, וממילא קשה לי לכסות את הוצאות השכירות והעובדים
בחנות

תשובה: מצינו בנושא זה דברים מפורשים בגמ' (ב"ב צ' ע"א): "אמר
שמואל, אין מוסיפין על המדות יותר משתות, ולא על המטבע יתר
משותות, והמשתכר אל ישתכר יותר משתות".

מפרש הרשב"ם: "המשתכר, כגון חנוני הקונה יין ופירות מן הסיטון
הרבה ביחד, כדי למכור מעט מעט, אל ישתכר יותר משתות [וכגון שלא
הוקר השער. אבל אם לקח בשעת הגורן ועכשיו הוקיר, ישתכר אפילו
כפליים כפי שהשער הולך. ותקנת חכמים היא זו, שלא ישתכר יותר].

ופסק הרמב"ם (שם פ"ד ה"א וה"ב): "בית דין חייבין לפסוק השערים
ולהעמיד שוטרין לכך, ולא יהיה כל אחד ואחד משתכר כל מה שירצה,
אלא שתות בלבד יפסקו להם בשכרם. ולא ישתכר המוכר יתר על
שתות. במה דברים אמורים, בדברים שיש בהם חיי נפש, כגון יינות
שמנים וסלתות. אבל העיקרין, כגון הקושט והלבונה וכיוצא בהן, אין
פוסקין להם שער, אלא ישתכר כל מה שירצה".

וכך פירש רש"י (בב"מ מ' ע"ב): "והאמר שמואל, המשתכר בדברים
שיש בהם חיי נפש, אל ישתכר יותר על השתות".

מפרש המגיד משנה (שם): "זה אינו מבואר, לחלק בדין הריוח, בין
דברים שיש בהן חיי נפש לדברים שאין בהן. אבל נראה שדימה זה למה
שאמרו שם (צ' ע"ב) - אין אוצרין פירות בארץ ישראל, דברים שיש בהן
חיי נפש, כגון יינות שמנים וסלתות, אבל תבלין כמון ופלפלין מותר.
שהענין בעצמו נכון".

המשך בעמ' ד'

קו 'הלכה למעשה' - מענה הלכתי 24 שעות ביממה 03-8055000

הרה"ג ר' צבי יהודה שיש שליט"א
דומ"ץ בבית ההוראה
ודומ"ץ בקבל מחזיקי הדת בעלזא, בני ברק

חשש 'כתיבה בשבת בחיתוך עוגת יום-הולדת

שאלה: הכנתי עוגה לכבוד יום-ההולדת של בני בן השנתיים, וציירתי על העוגה בקצפת, את המספר 2. כדי להימנע מבעיית חיתוך העוגה בשבת, התכתי בעומק העוגה סביב צורת המספר. אך שמתי לב, שאם נפריד בשבת את 'מסגרת העוגה שמסביב למספר, תהיה גם כעת סוג של 'כתיבה' ע"י חשיפת כל העובי של הצורה.

כאיזה אופן כדאי שנחתוך את העוגה בשבת?

תשובה: אכן, יש כאן חשש איסור כתיבה. מומלץ שיסירו בער"ש את מסגרת העוגה שמסביב למספר, ואח"כ אפשר להחזירה.

ביאור התשובה: יש לדון בגדרי כתב ומוחק בשבת מכמה צדדים. וכלהלן.

כתיבה ע"י חק תוכות: הבאה"ל הביא מחלוקת הפוסקים בכתיבה בשבת ע"י 'חק תוכות' (סימן ש"מ, סוד"ה שעל הקלף). והנה חקיקת המספר ע"י חיתוך העוגה חמורה יותר, שזו היא דרך כתיבה במאכלים, ורק הכותב על הנייר בחק תוכות, שמוחק סביב האות, נחשב שינוי מצורת כתיבה הרגילה. [וראה במשנ"ב הלכות יו"ט (ת"ק סק"י) שהשולח בשר לחבירו ועושה סימן מדין 'בשר שנתעלם', לא יעשה בו צורת אות, רק צורה ללא משמעות, וכגון שלש קרנות וכדו"ן].

ואין להקל מחמת שהאות כתובה כבר מער"ש ע"י הקצפת, ורק מוסיף את עובי האות שתחת הכתב. שהרי הכותב דיו ע"ג סיקרא חיב, ואפילו דיו ע"ג דיו אסור, ובנידוד"ד שמוסיף את כל עובי העוגה לצורת האות הכתובה כבר, לא עדיף ממשביח את הכתב בדיו ע"ג סיקרא.

קירוב וריחוק אותיות: הרמ"א כתב (סימן ש"מ) שאסור לשבור עוגה שכותבים עליה אותיות, ודנו הפוסקים באותיות הכתובות בצידוי הספרים. דעת הרמ"א (בשו"ת) והט"ז שאין בזה חשש כותב, וביאר הרמ"א בתרתי: א. כיון שעשוי לפתוח ולסגור כל שעה, אין זה כתיבה ומחיקה כלל, וכדלת הבית שאין פתיחתה כבנין או סתירה, משום שעשויה לפתוח ולנעול. ב. שקירוב וריחוק אינו בגדר של כתיבה ומחיקה [הט"ז גם הביא סברה זו]. ומבואר מדברי הרמ"א והט"ז שאין חילוק בין קירוב או ריחוק של שתי אותיות, לבין שני חלקי אות.

אך שיטת הלבוש שאסור לפתוח את הספרים שיש אותיות בצידיהם, שהוא כ'מוחק ע"מ לכתוב', וביארו האחרונים (אבניו, ועוד) חילוק יסודי בין קירוב חלקי אותיות, וקירוב אותיות שלימות - שעיקר מלאכת כותב הוא כתיבת אותיות, ואין שום איסור בצירוף אותיות למילים, ולכן רק בקירוב שני חלקי אותיות יש לומר שעצם הפעולה נחשבת למעשה כתיבה (או מחיקה, כשמפריד ומבטל צורת האות).

ונידוד"ד שמסלק את העוגה, וכך נוצרה צורת האות - תלוי בהנ"ל: א. להסבר הראשון שברמ"א, יש לאסור, שהרי אינו עשוי לכך, ואינו דומה לדלת העשויה לפתוח ולנעול. ב. לסברת הרמ"א והט"ז שקירוב וריחוק אינו מעשה כתיבה ומחיקה, יש להתיר, שהרי אינו כותב, אלא מרחיק את חלקי העוגה. ג. לשיטת הלבוש, יש לאסור, שהרי עוסק בתיקון אות, ולא בצירוף תיבה.

ואין לומר שבנידוד"ד לכו"ע מותר, שהרי אינו עושה מאומה בגוף האות, ואינו אלא כעין גילוי מילתא בעלמא, משום שמלאכת כותב זו של 'חיתוך צורת אות', נעשית בעיקרה ע"י סילוק חלקי העוגה מסביב, ומסתבר שעיקר המלאכה אינו בעת החיתוך, רק כשמסלק את חלקי העוגה שמסביב, שאז נשלמה צורת האות, ונראה שגם להט"ז והרמ"א פעולת ריחוק זו נחשבת כ'כתיבה'.

[הפרדת פרוסות מעוגה עם אותיות שהתוכה מער"ש: כבש"כ (פ"א ס"ו) מתיר באופן זה, וכתב שאינו דומה ל'שבירת העוגה', ששם מוחק את האות, אבל כשהתוכה מערב שבת יש כאן רק פעולת ריחוק, ויש לסמוך על הדג"מ ועוד אחרונים שמתירים, והסכים עימו הגרש"ז א"א זצ"ל.

ולענ"ד הדברים מחודשים טובא, שעדיין יל"ע מאי שנא משבירת העוגה שאסר הרמ"א, ולפי דברי השי"ש יהיה מותר לחתוך בשבת את העוגה לפרוסות ואח"כ להפריד, שהרי אין איסור בעצם החיתוך, והפרדת הפרוסות אח"כ ג"כ מותרת לפי דעתו. ויש לחלק בדוחק שאם חותך את הפרוסות בשבת כדי להפרידן, החיתוך עצמו נחשב כמעשה קילקול ומחיקה, ורק אם חתכו בער"ש, נחשבת הפרדת הפרוסות כמעשה סילוק ולא כמחיקה, ועדיין צ"ע ואכ"מ].

חיתוך מסגרת העוגה שחקוקה בה צורת המספר: אחר כל זה יל"ע אם יש חשש 'מחיקה' כשחותך את גוף העוגה לחתיכות, ונמצא שמוחק ומקלקל את צורת חלל המספר שבעוגה. והנה דעת מהר"ש הלוי שמותר לשבור עוגה שיש עליה אותיות הכתובות מומין העוגה עצמה, והובא במג"א (סק"ו) ומשנ"ב. אך החזו"א חולק, שהרי אם היה כותב באופן כזה חיב, ולכן שבירתו אסורה משום מחיקה.

[עיון בדברי החזו"א: על דברי הרמ"א שאוסר שבירת עוגה עם אותיות, הקשה הדג"מ מדין 'סריקין המצוירים' - שמותר לאכול ביו"ט מצות המצוירות, אף שמקלקל את צורתן, ומבואר שאין בזה איסור מחיקה, ודנו הפוסקים לתרץ דברי הרמ"א, אך לדינו של המהר"ש הלוי ודאי יש להוכיח מכאן להיתר. וכתב החזו"א לדחות שאין ראייה להתיר, לפי 'שזה צורת הפת'. ונתחבטו רבים בכוננת החזו"א, שהרי גם בנידון המהר"ש י"ל ש'זהו צורת הפת'.

ונלענ"ד להסביר, שה'צוירים' שעושה על המצות אין דינם כ'כתב', שהרי אין דעתו לצורה מסיימת, ואין המטרה אלא כעין קישוט בעלמא, ולא דמי לאותיות שע"ג העוגה, שיש לו כוונה מיוחדת באותיות אלו דווקא. ונמצא לפי חילוק זה שגם בנידוד"ד יש לאסור את מחיקת האות שחקוקה בעוגה שמסביב. אך באמת נראה שאדרבא דווקא לפי סברה זו יש להקל, שהרי אין לו כל ענין מיוחד בצורת העוגה בחלל שמסביב המספר, ועל מחיקת צורה זו שפיר י"ל שאינו אלא 'צורת הפת'].

הרה"ג ר' שמעון וולף שליט"א
דומ"ץ בבית ההוראה
וראש כולל באשדוד

חיבור 'טרמפיסט' לעגלה בשבת

שאלה: האם מותר בשבת להרכיב מתקן 'טרמפיסט' לעגלת תינוקות?
תשובה:

אם צורת השימוש ב'טרמפיסט' היא באמצעות הרכבתו ופירוקו בכל פעם, אין זה בגדר מלאכת 'בונה וסותר', ומותר להרכיבו בשבת.

מקורות: נבאר בקצרה את יסודות הלכות 'בנין בכלים'. כל בנין בקרקע או במחובר לקרקע, אסור בשבת וחייבים עליו, ואפילו בניה וסתירה כל דהו. אך בדין 'בנין בכלים' הביא בשו"ע (סימן שי"ד סעיף ז) שנחלקו אם יש בזה איסור, והכרעתו שמותר רק ע"י גוי, והמשנ"ב שם מחמיר גם ע"י גוי, וכתב שיש להתיר רק בהפסד מרובה וכדו'. אלא שיש בזה כמה פרטי דינים ואופנים:

- א. כלי שהדרך לחברו ברפיון, לכו"ע מותר לחברו ולפרקו בשבת.
- ב. כלי שהדרך לתקוע אותו בחוזק, אסור לחברו אפי' ברפיון, שמא יתקע בחוזק.
- ג. ואם הדרך להדקו, שאינו רפויה לגמרי, אבל גם לא 'תקוע בחוזק' - נחלקו הפוסקים: דעת שו"ע הרב (סימן שי"ג סעיף כא) שמותר רק בצורך גדול, והמשנ"ב (שם סקמ"ה) אסר בכל אופן, ודעת החזו"א (סימן נ סק"י) שאפילו לכתחילה מותר להדקו בשבת.
- ד. בחיבור שעל ידי הברגה, לדעת המג"א אסור מדאורייתא, אך ה"ח כתב שגם אם מכריג היטב והכלים מחוברים מאוד, מ"מ אין דינו כ'תקיעה' אלא נחשב כ'הידוק', משום שאין צריכים 'גבורה וכוח' לבצע את פעולת הברגה. והשעה"צ (בסימן שי"ג סקל"ב) הביא שהמאמר מרדכי הסכים בעיקר הדין להט"ז.

ויש להסתפק אם החיבור של ה'טרמפיסט', נידון כתקיעה או כהידוק.

דרך תשמישו: על אף האמור עד כאן, יש לדעת שכל כלי שדרך תשמישו ב'פירוק והרכבה', וכגון כיסויי הכלים - סגירתם אינה נחשבת כ'בונה', ואין דין 'סותר' בפתיחתם, רק שם 'השתמשות בכלים', וכן מבואר במשנ"ב (סקמ"ד). וכתב החזו"א (שם סק"ט) במעם הדבר, וזה לשונו: 'בכיסוי, אין סתימת הכלי 'בנין' אלא שימוש, דכלי הסתום לעולם, אינו כלי. וכל עניין הכלי הוא להיות פתוח ולשמש בו ולכסותו שלא בשעת שימוש, הלכך אין הכיסוי והכלי כחד, אלא כשני גשמים (כלים) משתתפים בשימוש'.

וביאור הדברים, שאין כאן מטרה ב'חיבור תמיד' של מכסה הכלי, אלא דרך השימוש בו הוא ע"י פתיחה וסגירה, ולכן סגירתו אינה שייכת ל'בונה', אלא כדרך השתמשות של שני כלים שמתאחדים ומשמשים יחד.

'טרמפיסט' שמתחבר לעגלה, והדרך לפרקו ולהרכיבו תדיר: יש לצרף את דעת הט"ז שכל הברגה דינה כ'הידוק', וכן פסק המשנ"ב (בשעה"צ הנ"ל). אלא שבאנו למחלוקת המשנ"ב (שאסור מדרבנן) והחזו"א (שמותר לכתחילה). אבל בנידו"ד שהדרך לפרקו ולהרכיבו תדיר, נחשב כ'דרך השתמשות' ולא כדרך 'בנין', ונמצא שמותר גם לשיטת המג"א שסובר שבכל הברגה (וחיבור ע"י פנט כזה או אחר) יש איסור דאורייתא, מ"מ כאן דינו כ'כיסויי הכלים', ומותר לחבר ולפרק את ה'טרמפיסט' באופן זה, ובפרט בצירוף דעת שו"ע"ר (סימן שי"ג סק"א), שכל שמחברו ליום אחד אין בו איסור בונה, ואפילו דבר שדרכו ב'תקיעה' ובחוזק, שכשמחברו רק ליום אחד, אין על זה שם 'בנין' כלל.

ופשוט שאם הרכבת ה'טרמפיסט' היא לזמן רב ובאופן קבוע, אסור לחברו בשבת. [ויש לדון אם מותר לפרקו באופן זה, ואכמ"ל].

מדור הערות והארות

דיני ביהכ"ס ברחבת הכותל המערבי

ראשית ברצוני להודות על העלון, שאני נהנה כל שבוע מחדש, מהדברים הברורים ומתוקים מאד שנכתבים בו. רציתי לשאול: בגליון י' היה מאמר נפלא, מאת הרה"ג ר' חיים גרינפלד שליט"א בדבר קפנדריא בבתי כנסיות של זמננו, והובא שם בדרך אגב על הכותל המערבי, שמאד חמור לדבר שם שיחת חולין. מנהג העולם כידוע להקל בזה, ורציתי לדעת על מה סומכים העולם, והאם אפשר לסמוך על זה?

י.ב.

תשובת הרב הכותב שליט"א:

מצאנו בתה"ד (סי' רע"ג) לגבי מפות של ס"ת, האם מותר ליהנות מהן באקראי, אחרי שהארץ לאסור אפילו באקראי, אם לא עשו תנאי מפורש, כתב שאפשר ליישב בדוחק את המנהג שלנו, שאנו משתמשים בלי תנאי, היות וקשה להזהר בזה, אמרנו לב בי"ד מתנה שלא יבא לידי תקלה, עכ"ד. והפוסקים (שו"ת שו"מ מהדורא ה' סי' קנ"ג, א"א מבוטשאטש סי' קנ"ד ס"ק א', שו"ת אמרי יושר ח"ב סי' קצ"ג, שו"ת קרן לדוד סי' ל"ז) כתבו שה"ה לענין בית כנסת. דאף שבזמן הז"ל רק בתי כנסיות של בבל היו עשויות על תנאי, מטעם לב בי"ד מתנה, כי אז היה צורך הדור לזה, אח"כ בתקופת התה"ד התירו את השימוש במפה, מכח לב בי"ד מתנה, כי א"א היה להזהר, וה"ה בימינו י"ל ג"כ, שבמה שאנו נוהגים להשתמש, א"א להזהר, וממילא לב בי"ד מתנה, כדי שלא יבאו לידי תקלה, והוה ליה לא התנה כהתנה. וכנראה על זה סמכו העולם גם בכותל המערבי להקל. וסומכים על כך שהמתפללים הראשונים בכותל, שקבעו את צביון המקום, (בשנת תשכ"ז [משום שכידוע, קודם לכן לא היה לזה דין ביהכ"ס]) מן הסתם לא התכוונו לקדש את המקום לדברים שא"א להזהר בהם, וממילא שייך גם בכותל המערבי לב בי"ד מתנה. אך היתר זה הוא רק בשעת הדחק, וכמבואר בתה"ד שם. ואף אם נסמוך על היתר זה, יש להזהר לנהוג כראוי לקדושת המקום, ואין היתר לדבר ככל העולה על רוחו וכמו שנוהג בביתו, שהרי דין ביהכ"ס עליו, ואף אם דינו כהתנה, עדיין אסור לדבר דברים בטלים בעלמא, אלא רק לצורך.

קו 'הלכה למעשה' - מענה הלכתי 24 שעות ביממה 03-805500

תשובה ערוכה

// המשך

הערות והארות לתשובות הגאב"ד שליט"א

סירכיה נקיט ואזיל

במודר "ערוכות בקצרה" בגליון י' נכתב, שמי שמסתפק אם בירך ברהמ"ז וזוכר שנטל ידיו למים אחרונים, ואכל שיעור שביעה, אינו יכול לסמוך על "סירכיה נקיט ואזיל", מפני שסברא זו מועילה רק מדרבנן. במחכ"ת, דברים אלו נסתרים מדברי הגמ' ברכות ט"ז ע"א וש"ע או"ח סי' ס"ד סעי' ד', שם מוזכרת סברא זו, לענין מי שמסתפק אם אוהו בפרשה ראשונה או שניה של קריאת שמע, אף שלדעת חלק מהראשונים, גם פרשה שניה דאורייתא.

בברכה שתמשיכו בהוצאת העלון – להגדיל תורה ולהאדירה. אשר כהן

תשובת מורנו הגאב"ד שליט"א:

יעוין בט"ז יורה דעה סי' ס"ט ס"ק כ"ד ובפמ"ג במש"ז שם, שכתבו שסברא זו מועילה רק מדרבנן. וע"ע בפ"ת יו"ד סי' קצ"ט ס"ק ב' שנראה מדבריו שמסתפק בזה. וכדי שלא יקשה מדברי הגמ' בברכות, על כרחך צריך לחלק באחד משני אופנים: א. רק לענין דיבור סומכים על סברא זו גם בדאורייתא, ולא במעשה. ב. רק באותו דבר עצמו סומכים על סברא זו לענין דאורייתא, ולא להוכיח מממעשה אחד, כסירכיה נקיט ועשה גם מעשה אחר [כמו ממליחת צד אחד לחברו, ומעיון לסריקה]. שו"ר בשו"ת טוט"ד מהדו"ת ל"ס"י קכ"ב שכי' חילוקים אלו, וברוך שכינותי.

תשמישי קדושה

רציתי לשאול על סתירה בין שני פסקים במודר "ערוכות בקצרה" בגליונות האחרונים. בגליון ח' כתב הרב שליט"א, שמראה לתפילין אינה נחשבת תשמיש קדושה, מפני שהיא משמשת את האדם להניח תפילין כראוי, ולא את התפילין עצמם. ואילו בשבוע האחרון (גליון י') נכתב שם, שספר מפתח נחשב לתשמיש קדושה, כיון שהוא מסייע ללימוד התורה. ולפום ריהטא הדברים סותרים. אשמח אם הרב שליט"א יבאר כיצד מתאימים שני הפסקים.

בברכת התורה י.מ.ב.

תשובת מורנו הגאב"ד שליט"א:

הדברים אכן סותרים רק לפום ריהטא, אבל לאחר העיון החילוק ברור. המראה משמשת את האדם לקיום מצות תפילין, ותשמישי מצוה אין בהם קדושה. אבל ספר המפתח משמש ללימוד התורה הקדושה, וכיון שהתורה עצמה היא גוף קדושה, הרי הספר משמש לצורך קדושת התורה. ויש לדמותו ליד שמראים בה על מקום הקריאה בספר תורה, שנראה גם כן בפשיטות שדינה כתשמיש קדושה, מטעם זה עצמו. אמנם אם נאמר שכל ספרי התורה שבע"פ אינם נחשבים לגוף קדושה, אלא לתשמיש קדושה, כמו שנקט בשו"ת אבני נזר (יו"ד סי' שע"ו, ודלא כשו"ת משאת בנימין סי' ק), אם כן יהיה ספר המפתח תשמיש דתשמיש, ואין בו קדושה.

לכאורה לפי זה יש לחלק בין מוצרי יסוד, כמו לחם וחלב, שעליהם אסור לך להרויח יותר מששית מעל מחיר הקרן, לבין מוצרים אחרים, שעליהם אסור לך להרויח יותר מששית מעל מחיר הקרן, לבין מוצרים אחרים, אמנם יש לצדד להקל, מכח מה שכתבת, שכרעג ההוצאות גדולות וההכנסה קטנה יחסית, בגלל מיעוט הקונים.

דהנה מצינו בגמ' (בב"מ מ' סע"א): "באתריה דרב יהודה רמו ארבעים ותמני כוזי בדנא (פירש"י, מדה קטנה היתה במקומו, שארבעים ושמונה ממלאין את החבית). אזיל דנא בשיתא זוזי (פירש"י, בששה זוזים היתה נמכרת ביחד בימות הבציר). פריס רב יהודה שיתא שיתא בזוזא (נעשה רב יהודה הנוני, והיה מוכרן שש כוזי בזוז). דל תלתין ושיתא בשיתא, פשו ליה תריסר (פירש"י, דל תלתין ושיתא כוזי, בשיתא זוזי שקנאה, פשו תריסר). דל תמניא שתותי, פשו להו ארבעה (פירש"י, דל תמניא שתותי של ארבעים ושמונה, שדרך הוא לחסר בבליעת הקנקן, כדתנן (שם) - יוציא לו שתות לין, פשו לו לשכרו ארבע). והאמר שמואל, המשתכר אל ישתכר יותר על שתות (פירש"י, והאמר שמואל, המשתכר בדברים שיש בהם חיי נפש, אל ישתכר יותר על השתות, הא שתות ישתכר, ולמה לא ישתכר רב יהודה עד שתות). איכא גולפי ושמריא (פירש"י, משתכר הוא הקנקן והשמרים, שלקח הכל בששה זוז). אי הכי נפיש ליה טפי משתות. איכא טרחיה ודמי ברזנייתא" (פירש"י, שנותן דמים לחנוני למוכרו, ומוציאן ומכריו עליו בחוצות. כרוזנייתא - לשון כרוז. לשון אחר, אומנות יש בנקיבת ברוז בחבית של חרס, וצריך ליתן שכר).

על פי זה כתב הטור (שם סי' רל"א): "במה דברים אמורים, במוכר סחורתו ביחד בלא טורח. אבל החנוני המוכר מעט מעט, שמין לו טורחו וכל יציאותיו, ומותר עליהם ירויח שתות".

וכן נפסק בשו"ע (שם סי' רל"א סעי' כ'): "חייבים בית דין להעמיד ממונים על השערים שלא ירויח כל אחד מה שירצה, שאין לו לאדם להרויח בדברים שיש בהם חיי נפש, כגון יינות שמנים וסלתות, אלא השתות. בד"א, במוכר סחורתו ביחד בלא טורח, אבל חנוני המוכר סחורתו מעט מעט, שמין לו טורחו וכל יציאותיו, ומותר עליהם ירויח שתות.

ואם כן, כיון שהוצאותיך מרובות, מותר לך לעשות תחשיב של כל ההוצאות שיש לך לצורך הפעלת החנות, ולקבוע את מחיר המוצרים, ובכלל זה גם את מוצרי היסוד כך, שלאחר ניכוי כל ההוצאות והמיסים [ארנונה ומס הכנסה], ישאר לך ריווח של ששית מעל לסך כל ההוצאות.

שעות קבלת קהל בבית ההוראה

ע"י הגאב"ד שליט"א

8:20-8:40 בבית הכנסת קהל חסידים הרב לוין 3 שיכון ה' ב"ב

13:00-13:45 בבית הכנסת מאקווא רבנו תם 6 ב"ב

19:15-20:00 בבית הכנסת אנטיניא הושע 9 ב"ב

20:15-21:00 בבית הכנסת קאמארנא

רחוב דבורה הנביאה 14 ב"ב

ניתן להאזין לשיעורי הגאב"ד שליט"א, בטלפון: 073-3718126

שיעורים הנמסרים מפי מורינו הגאב"ד שליט"א

יום שי | בשעה 21:00

בבית המדרש קאמארנא רחוב דבורה הנביאה 14 הלכות חודשי העיבור

יום שלישי | בשעה 21:30

בביהמ"ד אמרי חיים רח' אהבת שלום 13 ב"ב הלכות טהרה (באידיש)

יום שישי | בשעה 09:30

בבית המדרש אש קודש רש"י 12

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל

מוצאי שבת | בשעה 22:00

בבית המדרש לקווע וולברוו" סירקין 8

הלכות ריבית

לקביעת תור לטורדות כריני ממונות ושאר עניינים ע"י הגאב"ד שליט"א ניתן לפנות לקו בית ההוראה בשלוחה 3 | לשאלות בהלכה והערות בענין העלון ניתן לפנות למייל b038055000@gmail.com

קו 'הלכה למעשה' - מענה הלכתי 24 שעות ביממה 03-8055000